

WWW.NNLIB.RS

Издази три
пут у месецу
на 1½ табаку
Преплата се
шаље напред
уредништву.
Неплаћена
писма од не-
редовних до-
писника не-
примају се.

ПАСТИР

ЛИСТ ЗА НАУКУ И КЊИЖЕВНОСТ ДУХОВНОГ САДРЖАЛА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ РЕКТОР БОГОСЛОВИЈЕ ПРОТА НИКОЛА ПОПОВИЋ.

САДРЖАЈ: Слово — Како гледају Римокатолици на црну. — Невролог. — Примедба на питање о пензији.
Казивање историји хришћанске цркве — Још једна реч о стању нашега свештенства. — Огласи.

С Л О В О

На Спасов-дан

„И БЫСТЬ, ЕГДА БЛАГОСЛОКЛАШЕ
ИХЪ, ШТСТЪПИ Ш НИХЪ, И КОЗ-
НОШАШЕСА НА НЕБО“.

(Лук. 24. 51.)

„Куда ти одлазиш од нас Спаситељу наш? Зашто тако
изненадно, тако брзо ти остављаш ову грешну земљу нашу?
Како дуго изгледасмо, како жудно ми изчекивасмо твој до-
лазак? Но како брзо, како изненадно ти остави нас и већ
одлазиш?! Дубоко смирење твоје које беше олично у тво-
јој природи, сакривало те је у неизвестности за ово два-три
десетка година; тама греховна не даде многим да виде у
теби свога Спаситеља за ово три и по године твог јавног
служења роду човечанском; а смрт и гроб умало што не
одвоише од тебе и многе од верних твојих посљедника.
Само једито васкрсење твоје изнесе на видик твоју силу и
славу онима, који те не знађаху. Но тек што мину 40. дана
твог спасоносног појава по васкрсењу, и где — ти изнова

За све српске
крајеве стаје
на годину
60 гр. или
6 фор. на по
године 30 гр.
3 фор. или
на три мес.
15 гр. или
1. фор. и 50
новчића.

остављаш земљу и одлазиш на небо, изнова се кријеш од нас па и то на цело време нашег земљског живота! Дух се побуђује а срце потреса: ми гледамо како светао облак сакрива тебе испред наших очију.“

Овако су природно морали осећати и говорити апостоли гледајући на одлазак Спаситељев. Овако по изгледу, требало би да мисли и осећа и данас свака побожна душа хришћанска која истински љуби Господа.

Но, браћо, нећ не дрзне мисао наша тако површно гледати на премудре и даљновидне планове Господа. Сетимо се оних неизменљивих речи његових се азх сз ками есмь ко кса дни до скончанїа вѣка.“ (Мат. 28. 20;) ја ћу опет доћи као што ме видите да сад одлазим на небо.“ Па ова мила вера, ова слатка нада нећ усмири нашу душу, нећ успокоји наше срце. А искрена и права љубав према Спаситељу, нећ олакша ову тешкоћу нека и после нашег растанка са Исусом продужи ту везу и сјединење с њим. *Љубав је снажна као смрт*, и мудра у делима вере — тако, да нема ништа што би њој било немогућно.

Шта чини права и истинска љубав земаљска кад јој се деси, да се мора раздвојити с љубазним саздањем? Она се стара да пре свега не заборави оне, с којима се растала, већ да их се сећа и памти до века. *Непрестано спомињати и свагда памтити Господа који је од нас отишао*, — моћи ће такође да утеш и нашу духовну љубав према Исусу, па и у највећој даљини и растанку да сједини с њим.

Шта чини љубав земаљска кад хоће да се утеш и у тузи својој и да се сједини с вазљубленима на даљини? Обично нацртава образ њихов на картини и чува ту слику на свагда пред својим очима.

Но ко ће од самртних, ко ли од анђела дрзнути да наслика образ „цара царей и Господа господей.“ Ал нека се не побуђује у овоме наше чувство, кад је и сам Господ у знак обилате своје љубави према роду човечанском бла-

говорио насликати чудним начином пречисти лик свој и оправити га едескоме кнезу Авгару. Има, дакле у нас браћо веран снимак пречистог лика Исусовог; има пресвета његова икона, коју сваки и у свако доба може имати и са зрцавати било ли у свом дому, било ли у светоме храму. Па зато, гледај чешће, љубећа душо, својега Господа, на његов пречисти образ. С тим ћеш утолити жеђ за Господом, с тим ћеш га имати свагда у намети, бити неразлучно с њим. Но нарочито имај и чувај у души својој и у срцу своме образ његов, који ти је нацртала благодет духа светог у купели крштења. И тако ће радост твоја бити изобилна, и тек ти тако можеш бити неразлучно са Исусом.

Чим теши себе љубав земаљска, кад се растане с милим и љубазним својим? Чита и пречитава писма њихова, повторава њихове пређашње беседе и разговоре. И у нас има браћо, од Господа драгоцено писмо ако не сопственом руком написано, то његовим устима изречено: има свето јеванђеље. Па нека и оно занима и наше ухо и наше срце. Чујеш ли га да се чита у храму, — слушај са пажњом, како неби пропустио ни једите речице. Слушај слухом, слушај отвореним срцем, те да тако проникну у тебе мисли и чувства којима дише свето јеванђеље. У противном случају ти неби желио сјединења с Господом, ти би лишен био праве радости на земљи.

Шта чини истинска љубав после кад се већ растави с милим и драгим срцу? Хити и излази на она места, где се што важно догодило у животу тог драгог лица. Походити она света места која су забиљежена чудним догађајима из живота Исусова, — ево опет једно од главних срестава за сближење и сједињење с Господом, једно из дела љубави према њему. Ако нисмо у стању посетити Витлејем, Јерусалим, Тавор, Јелеон, ми смо у стању посјећавати наш св. Јерусалим — нашу цркву. У њој ми можемо наћи све — и гроб и Голготу и цео живот земаљски нашег Спаси-

теља. Долази само чешће хришћанине, овом светом месту, овом дивном дому божију, и са пажњом прати све шта се у њему свршава, па ће Господ ово твоје посештење примити с љубављу као жртву њему милу и пријатну.

Љубав земаљска не ретко и у самом растанку налази утеху у својој тузи. Па и растанак наш са Спаситељем какву велику радост може допринети срцу нашем, кад помислимо: куда се он вазноси! „*Восхождѣ ко отцѣ моему и отцѣ нашему, и Богу моему и Богу нашему*“ (Јоан 25. 17.) рекао је он Марији кад јој се јавио по васкрсењу свом. Дакле он одлази ка оцу и Богу, да после горких страдања и смрти, прими славу, коју имађаше у њему пре нег што је свет овај постао, да седне с десне стране и прими од њега царствену власт над свима тварима, и да — знајући немоћ нашу, — заузме по најближе место заступништва нашег у престола вечне правде. Па зар није ово радост, утеха, успокојење за верујуће, кад вазљубљени Спаситељ њихов одлази од земље на небо, из стране грешне у страну праведну, са крста — на престо, од унижења — у славу вечну?

Но слава Спаситеља нашег уједно је и наша слава: „*идѣ уготовати мѣсто камз*“ обеђаваше он ученицима својима; и *ище уготовлю мѣсто камз, паки прїидѣ и пойму кы кз себѣ, да и дѣже есмь азз и кы бѣдѣте*“ (Јоан 14 2. 3.) Ево ради чега он одлази на небо! Не толико ради своје славе, коју он имађаше још пре постања овог света — но ради славе наше, ради нашег вечног блага. Па како да се неби и ми радовали, кад и ми по сили његова вазнесења имамо места и права из ове плачевне *јудолу*, отићи у места блажена и спокојна? А сетимо се још и другог обеђања његовог! „*Лепше је вам, вели он, да ја идем; јер ако ја не одем, утѣшителъ Дух неће вам доћи: ако ми одем, ја ћу вам га опривити.*“ (Јоан 16. 7.) А шта може бити радосније за човека хришћанина, до имати у себи и са собом свагда Духа Утје-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

шитеља, Духа, који ће га у читавом његовом бављењу на земљи руководити и настављати на сваку истину?

Напоследку ми имамо још једну утеху, још једно средство да се сјединимо с Господом. Веровати само треба и изчекивати његов други долазак, кад ћемо га изнова видети и с њим неразлучно живети. Само пазити нам треба, браћо мила, да долазак његов застане нас приправне. Иначе тешко нам ако се он обрати к нама с речма: „идите! нећете вас!“ Онда би растанак наш с њиме био вечан, онда се више никад не би могли састати ни у сајузу с њим наслађавати се.

Ево шта је кадро да нас утеши у тузи за одшедшим Исусом и да нас не раздвои. Доћи ће дакле време, кад ће Господ опет к нама доћи, као што је то и сам обећао. Многи од нас нисмо видели његов славан одлазак; но зато сви, сви ћемо видети његов славан долазак, — видићемо, и радоваћемо се ако само достојни будемо да се и к нама однесу оне речи његове: „придите благословенји отца мог, наследјайте уготованое камз царствию ѿ сложенїа мїра.“

О Како гледају римокатолици на папу.

Поред многих других претресања и разлагања о папи и папству које нам ово дана донашаху руске новине „Голос“, данашњи лист истих новина број 120, донесе нам један веома примечателан чланак посвећен искључиво значају римског папе пред очима католичког света, а изцрпљен не из главе самог писца, — већ као што сам писац вели из оних података, који се широм налазе у свима бољим и одабранијим листовима римокатоличким имајућих велики ауторитет у западној Еврони и који чланак ми нисмо могли пропустити а да га нашим читаоцима не саопштимо, не ради какве научне важности но једино зато, да виде читаоци нашег листа и да се диве до чега могу по кад-кад

у својој зашешености доћи доста паметни у многим другим одношајима људи. Чланак тај гласи овако: „Папа је по уверењу римокатолика, божанствени човек и човечански Бог. Папа има божанствену власт и власт је његова неограничена. И почем је папа једне власти с Богом, то нико не може судити о њему нити га осуђивати. За њега је у могућности на земљи оно исто, што је за Бога на небесима. Шта је учинио папа, то је све једно као када је учињено од самога Бога. Заповести његове морају се испуњавати као заповести самог Бога. Он може да учини све, осем што не може да сагреша, као што може да учини све и Бог. Само један Бог сличан је папи. Он управља небеским и земаљским стварима. Папа је у свету то исто што и Бог, или оно што је душа у телу. Власт је папина већа од сваке саздане власти зато, што се она неким начином распростире на небеске, земаљске и преисподње твари, јер тако се тек може остварити на њему оно што је речено: „ты положиш еси подъ нозѣ его кѣкъ каши.“ Власт и воља папиној предато је све и нико нема права да се њему противи. И ако би папа повукао са собом бесконачан број људи у ад, то и онда нико не би имао права запитати га: кескатый отче! зашто ти учини тако што од људи? Папа може да учини све оно што Бог чини па и без погрешке. Папа има конзисторију с Богом и у тој конзисторији он је сам вратар и кључар. Нико нема права да подноси Богу тужбу на папу или на суд, што је од папе пресуђено. Воља Бога, — а и воља папе, који је његов намесник, — то је први и врховни узрок свију телесних и душевних покрета. Папа има врховну власт свуда. Papa habet utrumque gladium. Он носи два мача *обуюду* остра, т. ј. има власт над духовнима и световнима, над епископима и свештеницима, императорима и краљевима. Сви су људи његови поданици, он је — *све*, више од свега и смештава у себи *све*. Што он хвали или куди, то је дужан сваки хвалити или будити.“

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
В
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

„Папа, веле римокатолици, може да измени и саму природу појединих ствари и из *ништа* да начини нешто. Он је у власти да из неправде начини правду, да против правде и без правде чини све што му је угодно. Он може возражавати и против самих апостола и апостолских правила. Он је у власти да исправи понешто, што нађе нужним, и усамом јеванђељу. Он може мењати и она тајинства која је сам Исус установио. Он има такву власт на небесима, да може од умрлих кога хоће канонизирати и метнути у списак светаца, начинити светим, па ма да би то било против менења и убеђења свију епископа, кардинала и *всегw* свјецннaгw клира. Из булле папе Климента V види се, да је могао заповедити анђелима да изведу и пренесу у небо из *чистилица* душе оних пилигрима (*хација*) које су пропале на путу идући на поклонење светом Риму и римскоме првосвештенику. Папа има власт над „*чистилицем*“ и адом. Он је монарх *васионе*. Неограниченом влашћу својом он чини све што му се хоће. Он може учинити нешто више него што је нама или њему познато. Суњати се у његово могућство — то би био грех. Власт његова већа је и опширнија од власти светих и анђела. Нико нема права ма и мишљу препирати се о том да њега потера суду и осуди.

„Власт је папе — продужавају они — неизмерљива и неодређена. Ко највишу власт и главенство папе одриче, тај греша против св. Духа, *цепа* Христа, — он је *јеретик*. Папа има власти да одузме и подели царства, краљевства, кнежевине и свако имање. Само један папа има право одузети ствари од кога му драго и дати их другоме. Папе добијају своју власт управ од Бога, а цареви и краљеви — од папе. Папа је врховни намесник Бога и ко би ово одрицао, тај је *лажов*. Папа је вице — краљ Бога над добрима и злима анђелима. Шта нареди папа својом влашћу — то је наређено од самог Бога. Пресуда и *сентенција*

папе и Бога — то је једно исто. Нико нема права да уђе у конзисторију Бога другојаче осем да му папа дозволи, зато што је папа стражар, вратар живота вечнога. Ко говори да папа није глава цркве, тај се заблуђава у главном догмату вере. Онај који се непокорав папи, чини самртни грех. Ко се не повинује папи, тај се не повинује ни самоме Богу. Све што папа ради, то је угодно господу Богу. Папа може радити све оно, што ради Бог.

„Папи не може судити ни један од људи, веле римокатолици, јер је написано: *„човек духовни суди све ал њега нико.* Влас његова распростире се на небеска, земаљска и адска саздања. Папа је слика Христа, и у телу његову живи Дух свети. Он једини кадар је да разреши и уништи пресуду. Папа је господар свију, цар над царевима и узрок свију узрока. Папа превазилази сва величија и сва достојанства земаљска. У колико злато има превагу пред оловом, у толико папско достојанство стоји више од царског. И као што луна добија светлост своју од сунца, тако се и цареви осветљавају од папе. Папа је нешто божанствено — он је видљиви Бог. Папа је у власти без сабора и скупштине, сам собом да промени цара. Власт је папина већа од власти свију светих: он је женик и глава васионске цркве. Папа не може нигда заблудити: он је свемогућ. У њему је савршенство власти. Он је у власти да чини наређе и против природе и против учења ап. Павла: он стоји над црквама и над саборима. Он је већи од ап. Павла и по позиву свом стоји поједнако с ап. Петром. Он може да возражава на посланице ап. Павла, да их претреса и да наређује нешто и против њих. Папа је прејемник Петра и наместник Христа. Обвињавати папу — то је то исто што и грешити противу св. Духа; а ово се не прашта ни *„кз семз ни вѣдѣнемз вѣцѣ.“* Тројствена круна папска означава тројствену његову власт над анђелима на небу, над људима — на земљи, и над бесовима — у аду. Бог је предао

у руке папине све законе, само је њега уздигао над свима законима. Ако је папа дао своје мишљење или пресуду, то пресуда Божија у таквом случају мора бити исправљена или промењена. Он је верховни свештеник, кнез епископа и наследник апостола. Он је основ вере. Он може изменити форму и суштину тајанства. И ма да би мњење целог света било против мњења папиног, опет зато треба послушати оно, што папа чувствује и осећа да би требало да буде. Он је женик цркве, светлост вере и слика *истине*. Накратко: папа је, веде римокатолици, све: он је над свима и могућан у свему.“

Ми немамо никакве нужде подвргавати разбору ово безбожно учење римокатолика о значају за њих. Ми можемо приметити само то да у ово верује сваки латински епископ, сваки прелат, сваки *кسیونз*, (свештеник) сваки ревностни католик. А код такве вере, таквог погледа на папу и папину власт ученог па и свега римокатоличког света није се ни чудити, што се члан православно-источне цркве, која још свето и ненарушимо храни начела *свете, саборне и апостовске* црква, не радо гледа с чланом цркве римске. А нека би одноа само овај догмат учења римске цркве о папи пак би на мах измирено било толико милиуна душа браће овако сад тим јединим заблуђењем раздвојене и поцепане. Но ко ће да поправи тако наскоро оно, што се квари хиљадама година?!

Некролог поч. Никавору нгуману манастира Жиче.

(од Савве настојатеља манастира Жиче)

И ако самртник овај није никад желио да се име његово записује по нашим књигама и јавним листовима нити преузноси и уздиже хвалом ово земаљском, јер свагда у подобним приликама говораше: „за мене је доста, кад зато зна и види Господ, — опет држим да нећу увредити његову

добру душу, што ћу овде изнети нешто од његових добротинастава учињених у корист свете обитељи наше, којој је он тако дуго и искрено служио. И ово чиним не ради славе и узвишења његова, — јер његова врлина допринела је њему далеко већу и сјајнију славу у обитељи оца небеског; него што може бити ма која слава на земљи; ово хоћу да прозборим ради нас, ради *примера*, на који треба да се угледамо и да му по могућности подражавамо.

Речени Никанор родио се у селу Ратини, окр. Чачанског у 1808. години. Родитељи његови доселили су се ту из села Бучија од границе; па зато их није нико звао *ратинци* већ *бучани*. Сиромашно стање њихово принуди их да скоро оставе и ово село и потраже где-год боља места за свој рад и уживање. И ово нађу у селу Церковаку, близу манастира Жиче. Овде им буде згодно још и с тога, што је Нићифор (тако се звао пре монашества Никанор) могао био по близости ићи у Карановачку школу, те слушати науку, а често походити и оближње манастире ради учења у правилу и појању црквенском. Науке се онда нису училе као сада: онда се више радило а мање учило; па зато и нашем Никанору довољно беше две три године обучавања школског, те да може постати свештеник. У години 1835-тој рукоположи га епископ ужички Нићифор за свештеника. Но лишен супруге своје у 1839-тој години он остави мјрз и ажџв мјрџ, па отиде у манастир Студеницу, те се покаљуђери и добије име од Нићифора-Никанор. Да је он био ваљан и одличан у овоме новом чину свом, — довољно је да споменемо само један факт. 1853 ће умре епископ ужички Нићифор. Требало је да се нађе лице, које би заступало на време умрлог епископа у делима конзисторијалним и административним; јер онда бејаху код нас епископи преседници у конзисторијама а не као сада протојереји. И наш поч. Никанор би изабран за ово место почившим Петром Митрополитом. Дужност ову вршио је он

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

достојно до доласка г. Епископа садашњег г. Јоаникија у Карановац, који пре беше на епархији шабачкој, а доцније по наређењу архиепископског сабора имао се преместити на епархију ужичку. Преуређењем и премештањем конзисторије из Чачка у Карановац, у 1855-тој години Никанор беше постављен за редовна члана исте конзисторије у којој служаше до 1862.-ге године, док неизађе ново устројство конзисторија, по коме се није могло примити за члана леце, које није свршило богословски факултет било овде, било на страни. И од овог доба Никанор опрости се с канцеларијом и радњом судском, а лати се управе манастирске и пољскога рада, живећи у манастиру Жичи као игуман и управитељ те обитељи.

У последње време он је имао од своје чисте сопствености, коју је и као свештеник, и као члан конзисторије умножавао, следећа добра: један виноград близу манастира Жиче од 50 мотика; један велики забран дужином тога винограда. Један воћњак у селу Матаругама од 3000 дрвета, једну ливаду од 3 косе траве, а по крају ње забран велики. Једну кућу у Карановцу; 50 брава оваца с јагањцима. Све ово кад би се узело у оцену изнело би од најмање руке до 440 ₰. Умирући 26. Јануара ове године, он је све ово завештао и поклонно манастиру Жичи. Захвално братство приноси му пред иконом Господа топле и благодарне успомене и приносиће их докле траше ове свете обитељи — из векова у век.

П р и ш е д б а

На питање о пензији за свештенство.

(Свршетак.)

Но на основу овом, може неко рећи да је то неправедно зато, што ће у таком случају први пензионари унети у касу

друштвену далеко мање од оних, који се после јаве: н. пр. 1-ве године кад друштво почне радити, онда они који ће да буду пензионарни улагали су плату у друштво само у течају 10 год: а које ступио у моск. клир за време првог улагања у пензионарни фонд, тај ће дужан бити платити известну суму у течају 25 или 30 година.

3. У каквој ће се сразмери пензија свештено-служитеља после његове смрти давати његовој жени и деци? Да ли се треба при овоме управљати по опште примљеним правилима, по којима жена добија половину пензије свог мужа а деца не добијају ништа или неким другим већма човекољубивим начинима?

4. Служба при духовним академијама, треба да буде равна са свештеничком, при училиштама (изузимајући ректоре) да буде подједнака с ђаконском. Но будући да у Москви већа част свештеника произлази из ђакона, то природно се рађа питање: у каквој ће се мери рачунати оне године које је свештеник у ђаконству провео? Имајући у 25 год. рок за пуну пензију, а 15 год. за $\frac{1}{2}$ пензије, ми смо и пре говорили да свештеник за подпуну пензију, свештеник, који је ђакон био, треба да проведе у свештенству 15 год. а за $\frac{1}{2}$ пензије 10 год. Кад се увећава рок заслуга на пензију уопште, то се види већ да треба и овај рок увећати у првом случају на 20 год. а у друг: 15 год.

5. Мора ли друштво давати пензију оним свеш-цркв-служитељима, који дослуживши рок, који је за пензију одређен, дају своја места синовима, зетовима или другим сродницима, па шта више и страним лицима, — с тим условием да се користе од њих приходом, или већом сталном помоћи? Не треба ни говорити, да права на пензију немају; но с друге стране, догађају се при овом ма каква злоупотребеља или терети у мењању правила друштвени према датом случају? Тако у Москви је био така случај да је један свештеник, на крају своје дуговремене службе, не

могући због слабости вршити своје парохијалне дужности, оставио своју парохију, и на његово место, одређен је био други свештеник с обвезањем, да му даје $\frac{1}{2}$ својих прихода. У оваком и другом подобном случају, не следеће ли то, да треба давати пензију и старцу свештенику? —

Уопште треба пазити, да правила друштвена буду точно одређена и да сама собом удаље све оне незгоде, које би неспоразумење произвели. Завршујући ове примедбе, ми опет понављамо оно, што смо већ и у пређашњем чланку рекли: ми нисмо баш стали до тога, да непременно буде примљен наш план (пројект) за уређење пензионарног капитала свештеничког, но ми желимо једино то да би се овако или другачије што пре урадило ово дело, и бићемо врло задовољни, ако га наша расуђења о њему, покрену крају бар на једну линицу.

18/4 1869. год.

посрбио

Д. Маринковић.

Историја хришћанске цркве.

(Наставак.)

Срце Стефаново пламтило је негодовањем; у закључењу свог говора он повиче: „Људи тврдоглави! ви се увек противите Духу светом, тако исто, као и очеви ваши. Кога од пророка не гоните очеви ваши? Они убише оне, кои су предсказали о *праведнику*, кога сте предатељи и убице сад ви постали! ви што сте примили закон при служењу анђела, па га нисте сачували.“

Слушаоци су у почетку спокојно слушали; но последње речи иако их разљуте; срце се у њима цепало, и они су шкргутали зубма на Стефана. Стефан пак стајао је спокојан, укрепљаван од Духа. Он је погледао на небо и угледао је чудно виђење, — па је радостно ускликнуо: „видим отворено небо, и сина човечијега, где стои с десне стране Бога!“

При овом присуствујући нису већ могли даље удржати своју јарост. Они залупше уши и с виком нагривши на Стефана, одвуку га иза града, да га убију камењем као хулитеља божијега.

Међу најжешћим противницима Стефановим био је младић један по имену Савле, родом из Тарса, римски грађанин, који је васпитан од Гамалила у строгим фарисејским правилима. Он је веома мрзио науку христову и мислио је да у годи Богу гонећи хришћане. Речи Стефанове учиниле су се њему као страшно богохулство, и он је јавно одобрио, да се Стефан убије. По закону, сведоци су дужни били да први баце камен на окривљеног; ови, скинувши са себе своју горњу хаљину, положи је пред ноге Савлове, који им је чувао хаљине, док су они свршавали своје свирепо дело. Сад се одпочну бацати камењем на Стефана; но он се молио Богу, покликујући: „Господе, прими душу моју!“ затим је пао на колена и додао: „Господе! не узми им ово у грех!“ и са овим је речима првомученик издануо. Верујући га сахране и плакали су за њим много.

Тим је одпочето било силно гонење против цркве христове.

Да ли је нужно да обратимо пажњу наших читалаца на чудну промену, коју је учинила благодет св. Духа у срцима верујућих? Она је од простих и страшливих људи створила мудре и неустрашљиве проповеднике и сведоке истине. У њиховим срцима није већ било страха. Они су пред судом, где им је смрт грозила, неустрашљиво сведочили о Христу, као што им је Господ заповедио. Исто тако и они који нису призвани на суд, јавно сведоче о Христу свим својим животом. Срца су њихова испуњена љубављу, миром и светом радошћу, и ова чувста непрестано се изражавају молитвом, благодарношћу, делима милосрђа. Св. Дух давао је и свима верујућима чудотворну силу; ово је нужно било ради тога да би се уверили незнабошци, да се о Христу истина сведочи. Сад, кад је истина призната од

целога света, нису тако нужни надприродни појави божје силе; присуство св. Духа у срцу верујућег и сад се показује у свима делима, у свом животу његовом. Оно му улива горећу љубав према Богу и ближњем, улива му кротост, трпљење, постојанство, неуморно делање у славу божју. Ми сви сваког дана молимо небеснога оца да нам подари св. Духа, кога је он обећао дати свима који просе с вером; но кад се молимо устима, да ли се молимо ми и срцем? Признајемо ми да је Дух свети најнужнији и најдрагоценији дар? да се без њега ми не можемо приближити Богу? Господ срце-зналац, који све зна, види, како равнодушно и ладно просимо ми од њега тај дар, а на против, како јако желимо блага земаљска. Господе! угреј и оживи срца наша љубављу твојом, и ули и испуни молитву нашу!

Имамо приметити, да се у онима, који су примили науку христову, вера запечаћала *крштењем*, које је служило као знак ступања у друштво верујућих. Дар св. Духа преподаван је крштенима одвојеним свештенодејством. Отуда је у нас тајна *крштења* а за њом одвојена тајна *Миропомазања*, којом се предаје новокрштеном благодат св. Духа. Апостоли су призивали благодат Духа на верујуће молитвом и полагањем руку. Дела цркве решавана су у скупу верујућих; на степене цркве постављани су били полагањем руку од апостола, који су добили право на то од Господа. Све је чињено молитвом, у духу мира, слоге и љубави. Преламање леба или вечера Господња свршавана је с радошћу и благодарношћу. За тим од приноса верујућих уређивана је обшта трпеза, која се називала *агана* или *вечера љубави*, од које сујели сви без разлике.

III.

Гоњење у Јерусалиму. — Распрострањење цркве. — Обраћење Етиопског великаша.

(Дејан. Апост. гл. VIII.)

Смрт Стефанова јошт није задовољила началнике Јудејске; ни његова јунаштво усред страдања ни предсмрт-

на молитва његова за непријатеље, нису тронули срца њихова: гоњење је с дана на дан постајало јаче. Но погрешили су они, који су се надали, да ће гонење зауставити распрострањење божјег слова. Воља божја испуњава се на супрот свима усиљавањима људским; јер Господ уређује догађаје онако, како је њему угодно и како ће да служи на испуњење његових благих намера. Непријатељи Христови мислили су, да ће гоњење стати на пут напредовању нове науке; но напротив, оно је јаче послужило на распрострањење вере. До овога времена јеванђеље проповедано је још само у Јерусалиму; а кад су одпочели гонити верујуће и затварати их у тамнице, онда су они сви, осим апостола, оставили Јерусалим, разишли се по разним варошима и почели свуда проповедати јеванђеље. Један од седам ђакона, по имену Филип, приспео је муђу осталим у Самаритју.

Међу Јудеима и самарјанима постојало је од дужег времена непријатељство; закон самарјански врло се јаче разликовао од јудејскога. У време разорења царства израиљског од цара асирског, Самарјина је била насељена незнабошцима из Вавилона и других места; овде они примише обреде Мојсеовог закона од самарјана, који су за св. Писмо признавали само пет књига Мојсеових а све су друге одбацили. Кад су Јудеи, по повратку из ропства, заузели се да на ново подигну храм, Самарјани за желе да учествују у том делу; но Јудеи презру њихову понуду; па зато им Самарјани одлучеше чинити сваке незгоде, а затим начине оделито за се храм на гори Гаризиму. Овај је храм био порушен од јудејског управитеља и првосвештеника Јована Хиркана. Сви ови узроци роде међу њима непомирљиву распру. Јудеанин сматрао је самарјанина за незнабошца и није хтео ни јести ни пити с њим; Самарјанину пак било је неугодно, кад је Јудеанин пролазио кроз самарјанска насеља. Но Господ је заповедио својим ученицима да проповедају и у Самарјини.

Следује додатак.

Проповедање Филипово потврђивано је чудесима. Самарјани су с радошћу саслушали глас о спасењу и многи су се од њих крстили. Међу онима, који су примили веру, бејаше један човек, по имену Симон, који је владао неком чудноватом силом и доводио у удивљење Самарјане своим волшебствима. Он је издавао себе за неко више сушаство многи су га називали *великом силом Господњом*. Чудеса, која је чинио Филип, убедише га да се крсти но из доцнијих догађаја зна се, да он није од срца примио науку христову.

Кад су у Јерусалиму дознали, да су се Самарјани крстили онда апостоли пошљу к њима Петра и Јована, те призваше на њих светог Духа; јер он још није силазио ни на једнога од њих, но су их они само крстили били у име Господа Исуса. Тада ови положише на њих руке и они добију св. Духа. Симон волшебник видећи, да благодет св. Духа производи чудотворну силу, науми да купи од апостола тај дар. Па зато им пружи неку суму новаца говорећи: „дајте и мени таку слиу, те да може онај, на кога ја положим руке, добити, св. Духа.“ Но му Петар одговори: „нека твоје сребро пропадне заједно с тобом зато, што си ти намислио за новце да купиш дар божји. Не можеш ти имати у овоме део ни срећу, јер је твоје срце нечисто пред Богом. Покај се и моли се Богу, да ти он опрости твоја зла дела.“ Симон се тобож покајао, и молио је апостоле такође да се помоле за њега; но као што се зна, он није са чистим срцем и вером ни крштење примио, него је само мислио о користи и сили. Он је доцније многе узбуђивао својом лажном науком и измишљеним чудесима и имао је многе ученике, који су развијали и распрострањавали његову чудновату науку о силама, које су створиле свет. Ми ћемо имати прилике још говорити доцније о тој науци. По имену Симона продаја свештених дужности за новце названа је *симонија*.

Петар и Јован врате се у Јерусалим проповедајући узгред еванђелије у самариским насељама; а Филипу је заповеђено било преко анђела да иде путем, који води у Газу. Та варош находила се близу мора, јужно од Самарије. Филип е покорношћу испуни заповест и спасе једнога етиопског *) великаша, који је тим путем ишао из Јерусалима. Ми смо већ казали, да су многи од иноплемених народа у то време исповедали закон Моисеов. Етиопски великаш, чувар касе царице Кандаке, био је један од њих. Он је, седећи у свом интову, читао св. писмо. Дух Божи научио је Филипа да приђе к њему и да га упита: да ли он разуме, што чита? Великаш је одговорио, да не разуме, и замолио је Филипа да седне с њим, и да му објасни место у св. Писму, што је за њега неразумљиво. То је било пророштво Исаино, у коме се говори о Спаситељу: *Као овца вођен је он заклање, и као што је јагње пред оном, који га стриже, без гласно: тако он не отвара уста своја. У понижењу његовом свршио се суд његов: но род његов ко ће објаснити, премда се живот његов са земље узима.* (Ис 53. 7 — 8.)

— О коме ту говори пророк? упита великаш, да ли о коме другом?

Филип из речи овога пророштва одпочне проповедати о Христу. Његове речи које му је улио Дух свети, биле су убеђујуће; срце великаша, као што се видело, било је готово да прими истину. Ми видимо, да је он изучавао св. Писмо, да је са смерношћу просио и објаснења, и Господ га је присајединио цркви. Кад су се довели близу реке, великаш је казао Филипу: „ево воде: шта ми смета да се кртим?“

— Можеш се кртити, одговори Филип, ако верујеш од свега срца у Исуса. — Верујем да је Исус Христос син божији рекне великаш. Затим заповеди да стану кола, сиђе

*) Етиопиом називала се пространа држава у Африки, од које једна част сада саставља Абисинију.

и прими крштење од Филипа, кога одма за овим зграби анђео; а великаш, изишав из воде, продужи свој пут у радости. Може се радовати, да је он, кад се вратио у своје отачаство, објавио саграђанима и пријатељима добар глас о спасењу са помоћу вере у Христа. Тим начином слово је божије, на супрот гонењима и упињанима Христових непријатеља, могло продрети у најдаље крајеве, па тамо принећи мир и радост и произвести плодове вере.

Филип се наједанпут нашао у вароши Азоту, и отуда је пошао у Кесарију, живо проповедајући путем еванђелије. Он је у Кесарији живио с породицом. У књиги Діјејањима напомињу се његове четири кћери, које су имале дар прорицања.

Други од верујућих који су се због гонења разишли, проповедали су у Финикији, Кипру и Антиохији, столицама Сирије.

Имамо приметити, да се овде напомиње о исповедању вере пред крштењем. Вера у Исуса Христа и покајање за грехе били су нуждни услови за свршавање тајне крштења. „Покајте се и нека се сваки од вас крсти у име Исуса Христа ради опроштења грехова,“ говорио је Петар Јудејима на дан петдесетнице. Верујем, да је Исус Христос син Божији, тако исповеда Етиопски великаш пред крштењем. Код нас при крштењу деце, уместо новорођенога чита Символ вере кум и одриче се уместо њега од ђавола и свију његових злих дела. (Наставиће се.)

О стању нашега свештенства.

(Наставак.)

Важност свештеника колико унижава његово худо стање; толико јошт и досадање неуљудно понашање полицајних чиновника спрам свештенства који највећег уплива у површности код народа имају. Неискреност њихова на многим местима огледа се у свакој прилици гди се дотичу са свештенством. Ретко је досада било чути, да се који попа по-

ђали на солидно понашање полицајног чиновника; но већином чућете попу тужећи се: како је на позив ђатин отишао, и тамо по два три сата пред његовим вратима чекао док г. нису уредствовали зазвонити и у меденицу па ставивши се у наизваничнију позитуру викнути „дај тога попа“! Када сирома уђе и као осуђеник једва чека да сврши зашто је зват, те да кући измакне. Овако бива кад с позивом дође. Али ако попа иначе по својој потреби жели изићи пред капетана или ђату у том случају није доста да је само у благоволењу код господина — но треба да је у гнади и код — пандура, ако је рад добити што скорније аудијенцију; јер исти без сумње на многим местима нимало се не осврће на личност него више пута пропушти каквога слугу који је дошо да подпише буквар, па тек после попу. Да је се дакле замислити како је свештенику у оваком положају? Но и кад уђе попа пред капетана или ђату — не прима га онако као што бар захтева образованост данашњег века, а и само положење и једног и другог. Наравно није доста да само проста маса зна за његову власт и силу но треба то и попа да осети, јер кад попа са скрштеним рукама стои пред капетаном, то остала „рита“ каквим је обичним именом почастиују многа милостива господа, треба да пада на колена. На случај ако попа нешто према закону и нехотично погреша као кад заборави слугу подписати или јошт нешто и ситније зашто је доста 3. цв. по закону, ту тек да видиш званичности, одма се шиље позив по попу, разуме се подвучен црвеним плаивазом, што означава брзо — док г. није љутина прошла — чим је попа дошао, одма се ту устројава протокол, и попа узима на испит кривични као и остали кривац. Па да би и то било ни по јада, него се ту попа нападне знали он шта њега чека, вермали он закон — и знали пред ким стои, и буди бог с нама. По неки се нађе који капетану на овакав поступак лепо одгонетне — али тога скупо стане; јер после месец дана угледа попа сирома

да лете тужбе и духовној и светској власти противу њега. Његово стадо које га је дотле поштовало до обожења рад његова верна и поштена служења, које у другом случају живот за свог свештеника неби пожалило. Мора да скочи противу њега само зато, што је то воља капетанска да се попи освети, немилице противу беднога свештеника износи се о чему он никада ни сањао није — те напоследку јаче село од сватова, наш попа заиста направди Бога буде компромитован и осуђен — тек онда види да је треба да се клања моћној полицији. Овако је досада на многим местима поступала полиција са свештенством — разуме се зато што су је већином представљали часловци који практиканишући 5 — 6 година дочепа се писарског леба, — па кад види око врата црвену јаку, и на глави таку капу и ако је иста празна мисли сирома да је он сад свемоћан, способан, стручан и Бог те пита шта оно себи не мечтава. Трчи одма на попу кога нужда са сви страна гони и хоће своју вештину у новом званију над њима да опроба.

Кад овако поступа полиција у приватним одношаима и кад свештеник независи безусловно од његова расположења; а како је онда кад свештеник затражи подпоре и помоћи у том да му се зазлуга прикупи? Жалосно је о том и помислити а морамо из напред казаног закључити. Да неби овим шкакљивим ређањем врлина множине полицајаца из лицинијевог времена читатеље сувишно занимали доказујући или досадање неуљудно њино понашање и учестије у судби свештенства навешћемо само овај пример. Једном стари свештеник који је јошт у ослобођењу учествовао био, дошао је пред капетана који је дошав у село окружен сељанима на Митници седио, замоливши га врло смирено за препоруку да му кметови скупе бир. И ако је речени капетан од пете до главе фарисејски изгледао, примио је врло благонаклоно попину изјаву, и јошт у присуству његовом издао кмету оштру заповест да се попи с места бир

има прикупити. Но тек што се попа опростио с капетаном и јошт за собом ни врата затворио није окренут људма славни старешина поче говорити: „е браћо ја неznam кад ће се ови попови једном наситити! Ако се роди дај попу! ако се венчаш дај попу! ако умре дај; ако је литија и преслава дај! ако је слава дај! ако је даћа дај! целог века што зарадиш да му све даш опет би му мало било.“ На ово разуме се сви се заједно са своим фарисејским старешином углас насмеју, и из тога судите шта је после могло произићи. ?

За овако неуљудно поступање полицајни чиновника власти су духовној додијале тужбе, и највиша духовна власт принуђена је била у прошлој години тражити од владе да се лакомислени чиновници полицајски мало уструче и нетитрају тако са чашћу свештеника, који ћемо акт у своје време нашим читаоцима саопштити. Ово пак пишемо зато колико даби полицајски чиновници мало боље свој положај схватили и достојније према свештенству понашали толико и ради сами свештеника који треба да су увиђавни у својим делима, и да на рачун свога достојанства не излазе с којекаквим безсмисленим делима и тражењем, и са своје стране недижу плеву на велики ветар. Јер доста пута човек сам себи ствара и добар и рђав положај, и одклања многе непријатне појаве својом разборитошћу.

Сад ћемо да се запитамо пре свега шта нам требају да буду свештеници? и дали су у ствари то што би требало да су? Сваки ће без сумње одговорити: треба да буду учитељи народа. Треба од свештеника особито у садање доба да има шта чути и земљедилац и књижевник. То је она класа људи, којима је од најстаријих времена дато то назначење да као учитељи народа т. е. зрелије мисле забављају се само са мислима, науком и књигама, о томе да мисле што је добро паметно и Богу угодно, па да народу казују; да се непрестано труде све више познати

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

вољу Божију, основе свете вечне истине; и потоме да народ уче правом познавању Бога, и на том основу да га запитавају у свему оном, што је истинито, честно и поштено. Сви остали у земљи имају друга назначења: земљедјелци ору и копају, трговци купују и одају се у најдаљније крајеве да новаца саберу, војници пак спремни су да ратују и сачувају мир и целину државе. Свештеници дужни су те све и остале учити вери, и оном што је Богу угодно; и потоме свештеници у правом смислу извршујући своју свету дужност, врше и уједно и вољу Божију овде на земљи. Они се брину да човек разумно и праведно живи; да Бога без сујевјерности поштује да свога ближњег љуби, да не краде не убија, да је веран отачбини и владару свом, да ближњег свог љуби и поштује, да не краде и убија. Куд ћемо веће и светије дужности од ове? Куд ћеш веће подпоре и олакшања држави и владоцу? Куд ћеш веће снаге отачбини? Свему томе кад свештеник своју паству обучи, онда је заиста то стање блажено. На овом свету савест га не гризе за дела његова, а и утешен одлази и на други свет.

Но и осим казаног свештени се чин од најдаљи времена осим свега поштовао и уважавао, јер ни од кога се више изгледало није колико од чина свештеног. Ово су многи свештеници у најновије доба приликом стресања ига и непријатељски ланаца јасно осведочили. Небијаше ли архимандрит Мелентије, прото Матеја и Смиљанић између први војвода и бораца за ослобођење домовине. Па зар и остали свештеници неодушевљаваше не само пастирским словом но и делима пуним храбрости свој народ на одсудну борбу противу општег душманина? Када напротив свештенство други народа употребљаваху своје поверење на зло, и место чисте христове истине мешали су се у разне светске сплетке, и народе водеше у мрак. У целој историји Српској нема примера, гди је се свештенство од народа одво-

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

ило. Стотинама година они блажише горку судбу народњу, и подпуно је с њим делише. Никакви страшни елементи немогоше га приволети на своју страну. У љубави дакле српског свештенства према своме народу, немогаше се нико друго свештенство мерити.

Но дали је оно у исто време и подпуни учитељ народа? Дали и у колико оно своје назначење оправдава не само у цркви но и у народу. Знамо сви да свештеничка дужност није само крстити, венчати, опојати и т. д. Од свештеника као што смо раније рекли, треба да има шта чути и ратар и трговац па и сваки други ма он ком сталежу принадлежао. Глас свештеника словом сина божјег треба да загрми у цркви са катедре противу свију укорењени зала и порока, који прете подкопати благостање једне куће и породице, целог друштва па и државе. Свештеник који има снажан утицај у кругу свом, треба да је од користи своме ближњем, општини, отачбини својој. Но да свештеник испуни све оно што се с правом од њега очекивати можемо, треба да има времена и средства, да седи да чита и размишљава, шта ће својој пастви казати, и чему ће је полезном научити.

(Наставиће се.)

О Г Л А С И.

У епархији ужичкој по молби премештени су:

Г. Хаџи Мојсеј јеромонах манастира Срегења, у манастир Клисуру. — г. Јанићије јеромонах манастира Раче у манастир Св. Тројице, а свештеник г. Василије Гоић из манастира Клеуре у манастир Рачу. — Парох привремени цркве Кајањске г. Михаил Ђурић приставник је да служи вдову парохију ужичку.